

Τα Εμπόδια που Συνάντησαν οι Ελληνικές Επιχειρήσεις στις Παγκόσμιες Αλυσίδες Αξίας στην Μεταπανδημική Εποχή (2021-2023)

Τα τρία μεγαλύτερα προβλήματα για τις ελληνικές επιχειρήσεις στις παγκόσμιες αλυσίδες αξίας (Global Value Chains - GVCs) μετά την πανδημία (2021-2023) ήταν η αύξηση του κόστους των πρώτων υλών, οι περιορισμοί που σχετίζονται με την πανδημία του COVID-19, και τα προβλήματα στις μεταφορές.

Βασικά Συμπεράσματα:

Σύμφωνα με την έρευνα της Eurostat, τα τρία μεγαλύτερα προβλήματα για τις ελληνικές επιχειρήσεις στις παγκόσμιες αλυσίδες αξίας (Global Value Chains - GVCs) μετά την πανδημία (2021-2023) ήταν τα εξής:

- **Η αύξηση του κόστους των πρώτων υλών λόγω ενέργειας** για το 68% των ελληνικών επιχειρήσεων (62% για τον ευρωπαϊκό μέσο όρο).
- **Η αύξηση κόστους των πρώτων υλών, των ενδιάμεσων και τελικών αγαθών** (που δεν συνδέονται με ενέργεια/μεταφορές), για το 64% των ελληνικών επιχειρήσεων (55% για τον ευρωπαϊκό μέσο όρο).
- **Οι περιορισμοί που σχετίζονται με την πανδημία του COVID-19 και προβλήματα στις**

μεταφορές για το 58% (56% για τον ευρωπαϊκό μέσο όρο).

Σχετικά με τον αντίκτυπο από τις κυρώσεις στη Ρωσία, η εικόνα διαμορφώνεται ως εξής:

- **Στην Ελλάδα, οι κυρώσεις επηρέασαν το 36% των επιχειρήσεων.** Το ποσοστό αυτό είναι το **τρίτο μεγαλύτερο στην ΕΕ** (ο ευρωπαϊκός μέσος όρος είναι 28%) μετά την Ιταλία και Πορτογαλία (39% και στις δύο χώρες). Ωστόσο, οι κυρώσεις στην Ρωσία αξιολογούνται από τις ελληνικές επιχειρήσεις αρκετά χαμηλά, ως το 8ο σημαντικότερο εμπόδιο.
- Τις μικρότερες επιπτώσεις δηλώνουν οι επιχειρήσεις στη Γαλλία (19%) και τη Ρουμανία (20%).

i Πρόεδρος ΚΕΦΙΜ

ii Επικεφαλής Ερευνών ΚΕΦΙΜ

Εισαγωγή

Οι παγκόσμιες αλυσίδες αξίας (Global Value Chains - GVCs)¹ περιγράφουν τη διαδικασία παραγωγής ενός τελικού προϊόντος ή μιας υπηρεσίας, όπου διαφορετικά στάδια της παραγωγής (σχεδιασμός, παραγωγή, μάρκετινγκ κ.λ.π.) πραγματοποιούνται σε διάφορες χώρες. Η έμφαση δίνεται στη σχετική αξία που προσθέτουν οι διάφορες δραστηριότητες που εμπλέκονται στη δημιουργία ενός προϊόντος ή μιας υπηρεσίας. Ωστόσο, στην Ευρώπη αλλά και σε όλο τον κόσμο η λειτουργία των παγκόσμιων αλυσίδων αξίας διαταράχθηκε τόσο από την πανδημική κρίση της COVID-19, όσο και από την εισβολή της Ρωσίας στην Ουκρανία και την ενεργειακή κρίση που ακολούθησε.

Οι διεθνείς αυτές εξελίξεις δημιούργησαν για τις αλυσίδες παραγωγής μια σειρά από αναταράξεις που άλλαξαν τον τρόπο με τον οποίο οι επιχειρήσεις προμηθεύονται υλικά, παράγουν προϊόντα και τα διαθέτουν στις αγορές. Ακόμη, η αυστηροποίηση των περιβαλλοντικών κανόνων σε επίπεδο ΕΕ² συνέτεινε στο να δημιουργηθεί ένα πλέγμα περιορισμών που δοκίμασε την αντοχή των επιχειρήσεων και τις ανάγκασε να επανεξετάσουν τον τρόπο οργάνωσης της παραγωγής τους. Πολλές εταιρείες στράφηκαν σε νέες στρατηγικές, νέα δίκτυα προμηθευτών και περισσότερη ψηφιοποίηση για να αντιμετωπίσουν τις σχετικές δυσκολίες.

Στο πλαίσιο αυτό, οι επιχειρήσεις κατέγραψαν μια σειρά από προβλήματα και εμπόδια που συνάντησαν σε αυτή την περίοδο τα οποία αποτυπώνονται στη δημοσίευση των σχετικών στοιχείων της πανευρωπαϊκής έρευνας από την Eurostat.³

Η έρευνα μελετά το κατά πόσο οι επιχειρήσεις σε κάθε χώρα συνάντησαν εμπόδια από παράγοντες όπως η έλλειψη εφοδιασμού σε υλικά και προϊόντα (*supply shortages in existing supply chains of raw materials, intermediate and final goods and services*) και η αύξηση του κόστους των πρώτων υλών λόγω της ενέργειας (*increased costs of raw material in connection with energy supply*), τα οποία ήταν από τα πιο συχνά. Ακόμη, προβλήματα εμφανίστηκαν και στις

μεταφορές, όπως μειωμένη διαθέσιμη χωρητικότητα, καθυστερήσεις ή αυξημένο κόστος (*problems with transportation capacity, extended transport time or transport costs from already existing locations to markets*). Παράλληλα, σημειώθηκε αύξηση στο κόστος των πρώτων υλών και αγαθών που δεν σχετιζονταν άμεσα με την ενέργεια ή τις μεταφορές (*increased costs of raw materials, intermediate and final goods in existing supply chains, other than those in connection with energy supply and transportation costs*). Πολιτικοί παράγοντες επιβάρυναν επίσης την κατάσταση: οι κυρώσεις στη Ρωσία (*sanctions on Russia*), οι περιορισμοί της πανδημίας COVID-19 (*limitations and constraints related to COVID-19*) και οι απαιτήσεις από περιβαλλοντικές πολιτικές (*constraints related to environmental policies*).

Απέναντι σε αυτές τις πιέσεις, πολλές επιχειρήσεις άλλαξαν τρόπο λειτουργίας. Κάποιες βρήκαν νέους προμηθευτές ή αγοραστές εντός της ΕΕ (*found new suppliers or buyers within the EU*), ενώ άλλες στράφηκαν σε αγορές εκτός ΕΕ (*found new suppliers or buyers outside of the EU*). Μερικές μείωσαν τον συνολικό αριθμό των προμηθευτών τους (*reduced the number of suppliers or orders from other suppliers*), ενώ άλλες ενίσχυσαν τις συνεργασίες τους σε χώρες όπου ήδη είχαν σχετικά δίκτυα (*increased the number of suppliers from countries where we already have suppliers*). Ορισμένες επιχειρήσεις επέστρεψαν λειτουργίες που είχαν μεταφερθεί στο εξωτερικό είτε σε άλλη εταιρεία εντός της χώρας (*returned business functions previously sourced abroad back to our home market, but to another enterprise*), είτε ξανά μέσα στον ίδιο τον οργανισμό (*returned business functions previously sourced abroad back to our own enterprise*). Ίσως η πιο χαρακτηριστική τάση ήταν η ενίσχυση της ψηφιοποίησης σε όλη τη διαδικασία παραγωγής και εφοδιασμού (*increased the digitalisation of the processes within the global value chain*), μαζί με μια στροφή σε μεγαλύτερα αποθέματα για λόγους ασφάλειας (*increased the stocks/inventory*).

Στην παρακάτω ανάλυση παρουσιάζονται τα μεγαλύτερα προβλήματα για τις ελληνικές επιχειρήσεις στις παγκόσμιες αλυσίδες αξίας (Global Value Chains - GVCs) μετά την πανδημία (2021-2023) σύμ-

1 [Global Value Chains](#), Παγκόσμια Τράπεζα.

2 European Commission. (2025, July 7). [Η καλύτερη εφαρμογή των περιβαλλοντικών κανόνων της ΕΕ προστατεύει την ανθρώπινη υγεία και στηρίζει την οικονομική ανάπτυξη](#) [Δελτίο Τύπου]. European Commission.

3 [Global Value Chain Survey 2021-2023](#).

φωνα με τα στοιχεία της Eurostat, σε συγκριτικό πλαίσιο μεταξύ των 24 Ευρωπαϊκών κρατών που συμμετείχαν στην έρευνα.

Τα Μεγαλύτερα Προβλήματα για τις Ελληνικές Επιχειρήσεις στις Παγκόσμιες Αλυσίδες Αξίας (Global Value Chains - GVCs) μετά την Πανδημία (2021-2023)

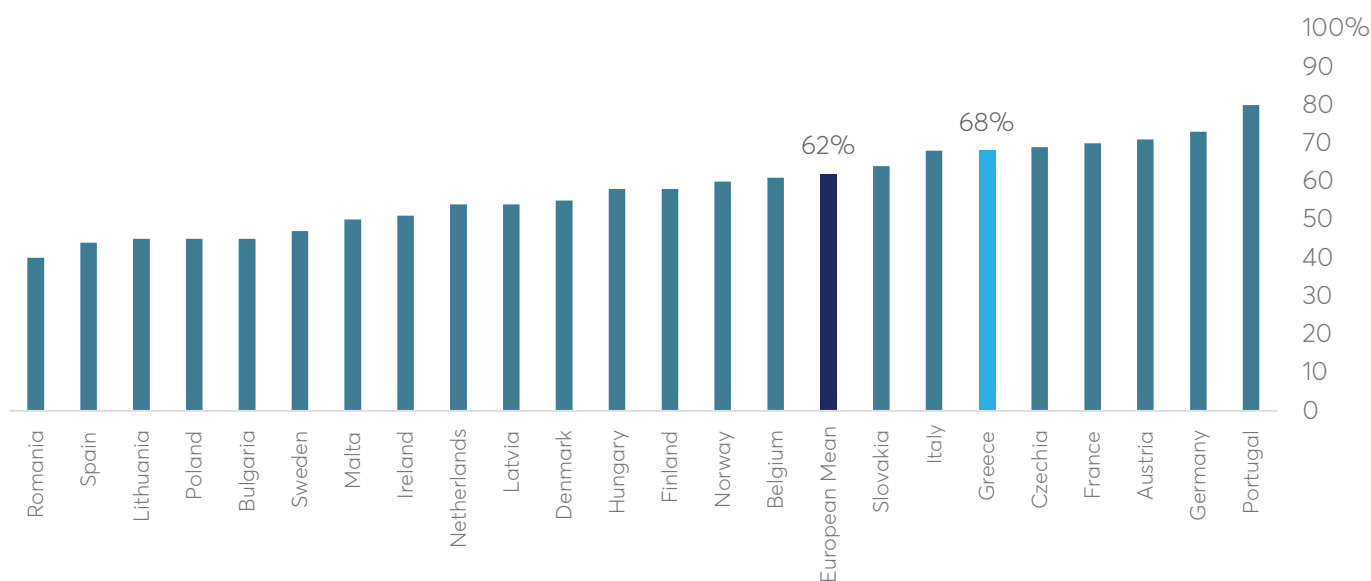
Αυξημένο κόστος πρώτων υλών λόγω ενεργειακού εφοδιασμού: 68%

Στην ερώτηση για το κατά πόσο οι επιχειρήσεις επιβαρύνθηκαν από αυξημένο κόστος πρώτων υλών λόγω της ενεργειακής κρίσης, το 68% των ελληνικών επιχειρήσεων δήλωσαν ότι αντιμετώπισαν

σχετικό πρόβλημα. Το ποσοστό αυτό είναι αρκετά υψηλότερο σε σχέση με τον ευρωπαϊκό μέσο όρο (62%), κάτι που δείχνει ότι η ενεργειακή αναταραχή επηρέασε την ελληνική παραγωγή πιο έντονα από ό,τι τη μέση ευρωπαϊκή επιχείρηση.

Η Ελλάδα βρίσκεται στο ίδιο επίπεδο με την Ιταλία (68%) και αρκετά κοντά σε χώρες με βαριά βιομηχανία, όπως η Γερμανία (73%) και η Αυστρία (71%). Στην κορυφή πάντως βρίσκεται η Πορτογαλία, όπου το 80% των επιχειρήσεων αναφέρει αυξημένο κόστος πρώτων υλών λόγω ενέργειας, ένα από τα υψηλότερα ποσοστά στην Ευρώπη. Πολύ ψηλά είναι και η Γαλλία με 70%. Στον αντίποδα, η Ρουμανία καταγράφει το χαμηλότερο ποσοστό με 40%, ενώ και η Ισπανία, η Λιθουανία και η Βουλγαρία κινούνται σε χαμηλότερα επίπεδα (44-45%). Σε αυτές τις χώρες, η ενεργειακή κρίση φαίνεται ότι μεταφέρθηκε στις πρώτες ύλες με σαφώς μικρότερη ένταση σε σχέση με τον ευρωπαϊκό μέσο όρο.

Γράφημα 1. Αυξημένο Κόστος Πρώτων Υλών λόγω Ενεργειακού Εφοδιασμού

Πηγή: Eurostat (gvc_effgvc, DOI:10.2908/gvc_effgvc). Ίδιοι υπολογισμοί.

Αυξημένο κόστος πρώτων υλών, ενδιάμεσων και τελικών αγαθών που δεν σχετίζεται με την ενέργεια ή τις μεταφορές: 64%

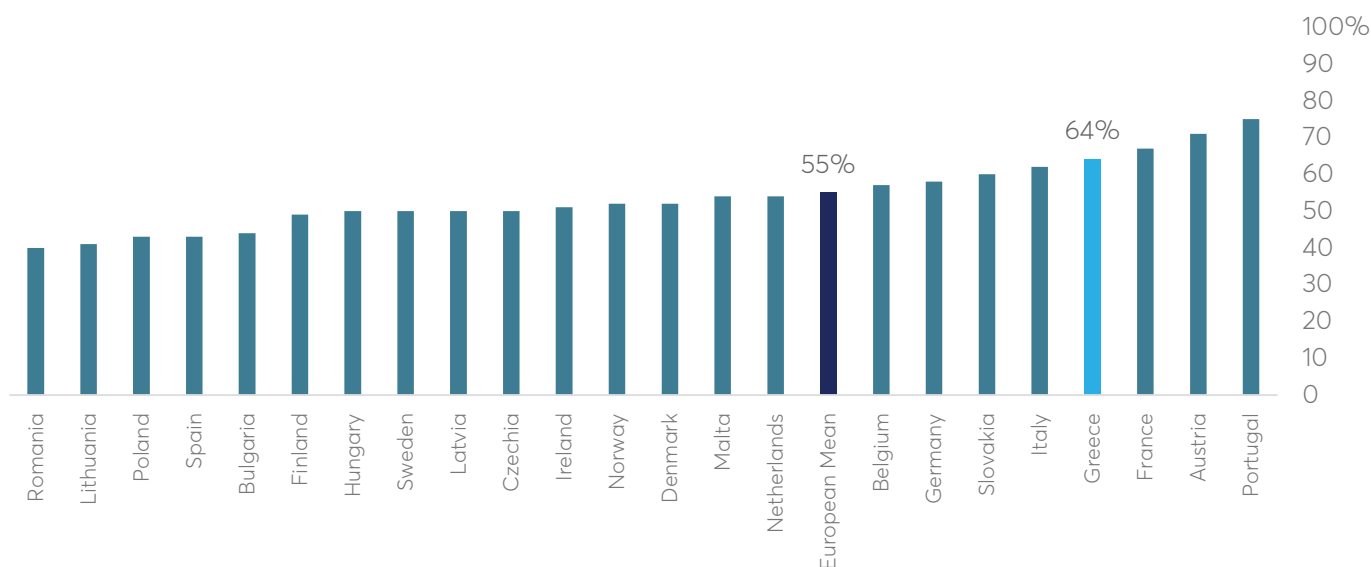
Στο ζήτημα της αύξησης του κόστους πρώτων υλών, ενδιάμεσων και τελικών αγαθών που δεν συνδέονται ούτε με την ενέργεια, ούτε με τις μεταφορές, το 64% των ελληνικών επιχειρήσεων δήλωσαν

ότι αντιμετώπισαν σχετικό πρόβλημα. Το ποσοστό αυτό είναι υψηλότερο από τον ευρωπαϊκό μέσο όρο (55%), κάτι που δείχνει πως οι ανατιμήσεις «πέρα από ενέργεια και logistics» χτύπησαν την Ελλάδα πιο έντονα από την μέση ευρωπαϊκή εμπειρία. Η Ελλάδα βρίσκεται πολύ κοντά στην Ιταλία (62%) και πιο ψηλά από τη Γερμανία (58%), δείχνοντας ότι και οι τρεις οικονομίες βρέθηκαν αντιμετώπιες με σημαντική πίεση στο κόστος των μη ενεργειακών εισροών.

Ακόμη ψηλότερα συναντάμε τη Γαλλία (67%), ενώ στις πρώτες θέσεις βρίσκονται η Αυστρία (71%) και η Πορτογαλία (75%), όπου τρεις στις τέσσερις επιχειρήσεις ανέφεραν επιβάρυνση κόστους σε αυτά τα αγαθά. Στον αντίποδα, στην ουρά της κατάταξης

βρίσκουμε τη Ρουμανία (40%), τη Λιθουανία (41%) και χώρες όπως η Πολωνία και η Ισπανία (43%). Εκεί η πίεση στις τιμές των μη ενεργειακών πρώτων υλών ήταν αισθητά χαμηλότερη σε σχέση με τον ευρωπαϊκό μέσο όρο.

Γράφημα 2. Αυξημένο Κόστος Πρώτων Υλών, Ενδιάμεσων και Τελικών Αγαθών που δεν Σχετίζεται με την Ενέργεια ή τις Μεταφορές

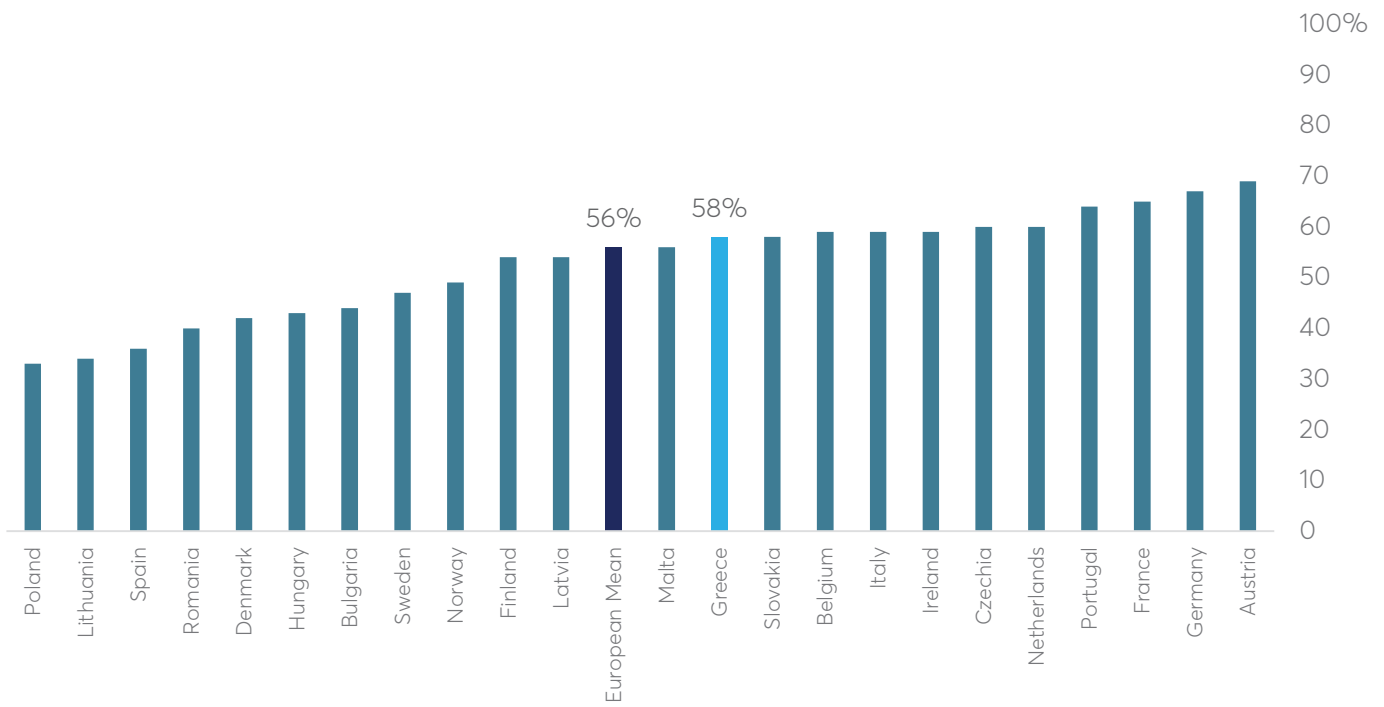
Πηγή: Eurostat (gvc_effgvc, DOI:10.2908/gvc_effgvc). Ίδιοι υπολογισμοί.

Περιορισμοί και εμπόδια που σχετίζονται με την COVID-19: 58%

Στην ερώτηση που αφορά τους περιορισμούς και τα εμπόδια που σχετίζονται με την COVID-19, το 58% των ελληνικών επιχειρήσεων δήλωσαν ότι αντιμετώπισαν τέτοια προβλήματα. Το ποσοστό αυτό βρίσκεται ελαφρώς πάνω από τον ευρωπαϊκό μέσο όρο (56%), δείχνοντας ότι οι υγειονομικοί περιορισμοί και τα μέτρα που εφαρμόστηκαν στη διάρκεια της πανδημίας συνέχισαν να επηρεάζουν την ελληνική επιχειρηματική δραστηριότητα περισσότερο από ό,τι τη μέση ευρωπαϊκή επιχείρηση. Η

Ελλάδα τοποθετείται στο ίδιο επίπεδο με τη Σλοβακία (58%) και λίγο κάτω από το μπλοκ χωρών που κινούνται στο 59–60%, όπως το Βέλγιο, η Ιταλία, η Ιρλανδία και η Τσεχία. Πιο ψηλά συναντάμε μια ομάδα κρατών όπου οι επιπτώσεις της COVID-19 φαίνεται πως παρέμειναν πιο έντονες: η Πορτογαλία (64%), η Γαλλία (65%), η Γερμανία (67%) και στην κορυφή η Αυστρία (69%). Στον αντίποδα, οι χαμηλότερες τιμές εμφανίζονται στην Πολωνία (33%), στη Λιθουανία (34%) και στην Ισπανία (36%), όπου μία στις τρεις έως μία στις τέσσερις επιχειρήσεις ανέφερε κάποια επίδραση από τους περιορισμούς της COVID-19.

Γράφημα 3. Περιορισμοί και Εμπόδια που Σχετίζονται με την COVID-19

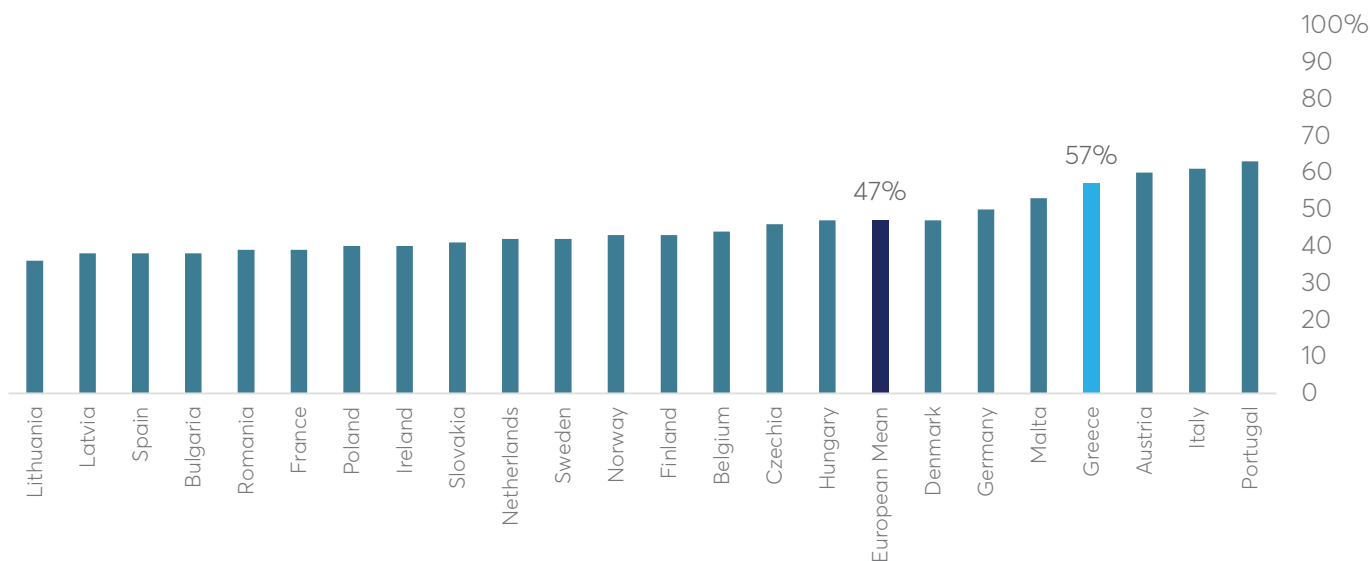
Πηγή: Eurostat (gvc_effgvc, DOI:10.2908/gvc_effgvc). Ίδιοι υπολογισμοί.

Προβλήματα χωρητικότητας στις μεταφορές, καθυστερήσεις ή αυξημένο κόστος μεταφοράς από υπάρχουσες τοποθεσίες προς τις αγορές: 57%

Στην ερώτηση για τα προβλήματα στις μεταφορές – είτε λόγω έλλειψης χωρητικότητας, είτε λόγω καθυστερήσεων, είτε λόγω αυξημένου κόστους – το 57% των ελληνικών επιχειρήσεων δήλωσαν ότι αντιμετώπισαν τέτοιες δυσκολίες. Το ποσοστό αυτό είναι αισθητά υψηλότερο από τον ευρωπαϊκό μέσο όρο (47%), κάτι που δείχνει ότι οι μεταφορικές αναταράξεις χτύπησαν την Ελλάδα πιο έντονα από ό,τι

τον ευρωπαϊκό επιχειρηματικό τομέα. Η Ελλάδα τοποθετείται αρκετά κοντά σε χώρες όπως η Μάλτα (53%) και η Γερμανία (50%), αλλά βρίσκεται πιο ψηλά από αυτές. Πιο πάνω συναντάμε μια ομάδα κρατών που φαίνεται να επηρεάστηκαν ακόμα περισσότερο: η Αυστρία (60%), η Ιταλία (61%) και στην κορυφή η Πορτογαλία (63%). Εκεί, σχεδόν δύο στις τρεις επιχειρήσεις αναφέρουν σοβαρές μεταφορικές δυσκολίες, δείχνοντας μια πολύ πιεσμένη εικόνα στις εφοδιαστικές ροές. Στον αντίποδα, οι χαμηλότερες τιμές εμφανίζονται στη Λιθουανία (36%), καθώς και σε Λετονία, Ισπανία και Βουλγαρία (38%), με σημαντικά μικρότερο ποσοστό επιχειρήσεων να δηλώνουν προβλήματα στα logistics.

Γράφημα 4. Προβλήματα Χωρητικότητας στις Μεταφορές, Καθυστερήσεις ή Αυξημένο Κόστος Μεταφοράς από Υπάρχουσες Τοποθεσίες προς τις Αγορές

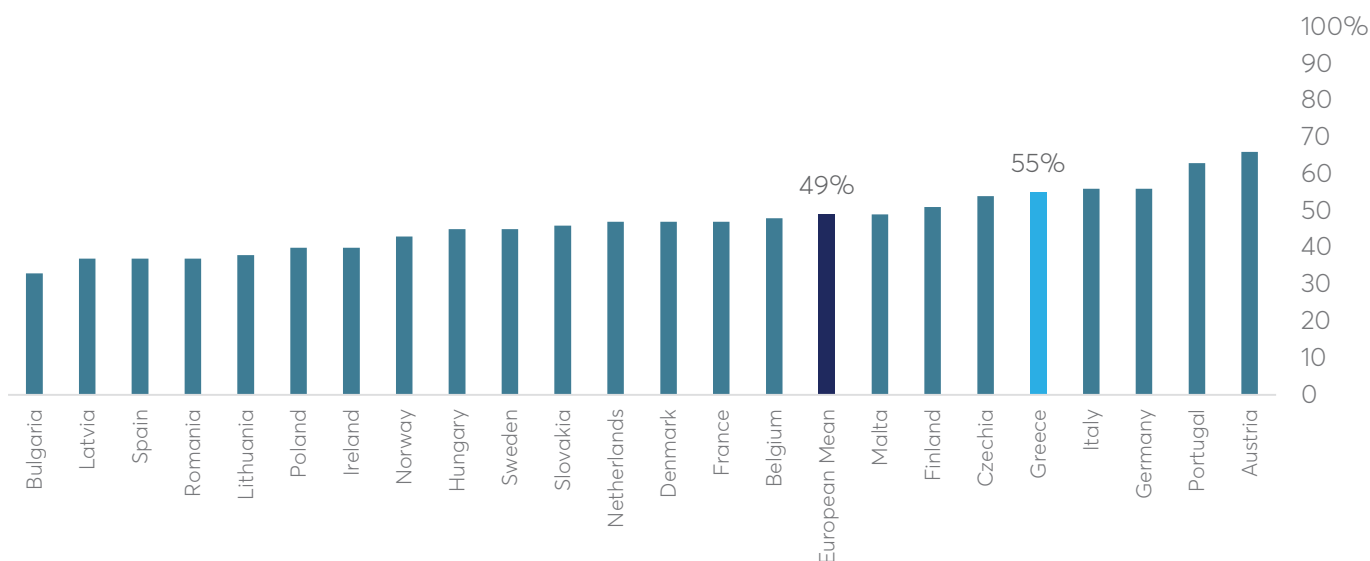
Πηγή: Eurostat (gvc_effgvc, DOI:10.2908/gvc_effgvc). Ίδιοι υπολογισμοί.

Ελλείψεις εφοδιασμού σε πρώτες ύλες, ενδιάμεσα και τελικά προϊόντα και υπηρεσίες: 55%

Στην ερώτηση σχετικά με τις ελλείψεις εφοδιασμού σε πρώτες ύλες, ενδιάμεσα και τελικά προϊόντα και υπηρεσίες, το 55% των ελληνικών επιχειρήσεων δήλωσαν ότι αντιμετώπισαν σχετικό πρόβλημα, ξεπερνώντας κατά 6 ποσοστιαίες μονάδες τον ευρωπαϊκό μέσο όρο (49%). Δηλαδή, οι ελληνικές επιχειρήσεις φαίνεται να βίωσαν τις διαταραχές στις αλυ-

σίδες εφοδιασμού πιο έντονα από την τυπική ευρωπαϊκή επιχείρηση. Η Ελλάδα βρίσκεται πολύ κοντά στη Γερμανία και την Ιταλία (και οι δύο 56%), δηλαδή σε χώρες με μεγάλα βιομηχανικά και παραγωγικά συστήματα που επίσης ανέφεραν υψηλά επίπεδα δυσκολιών στον εφοδιασμό. Στην κορυφή βρίσκεται η Αυστρία (66%), ακολουθούμενη από την Πορτογαλία (63%). Στον αντίποδα, η Βουλγαρία (33%) σημειώνει σημαντικά μικρότερο μερίδιο επιχειρήσεων που αναφέρουν προβλήματα εφοδιασμού, όπως επίσης η Ισπανία, η Λετονία και η Ρουμανία (37%).

Γράφημα 5. Ελλείψεις Εφοδιασμού σε Πρώτες Ύλες, Ενδιάμεσα και Τελικά Προϊόντα και Υπηρεσίες

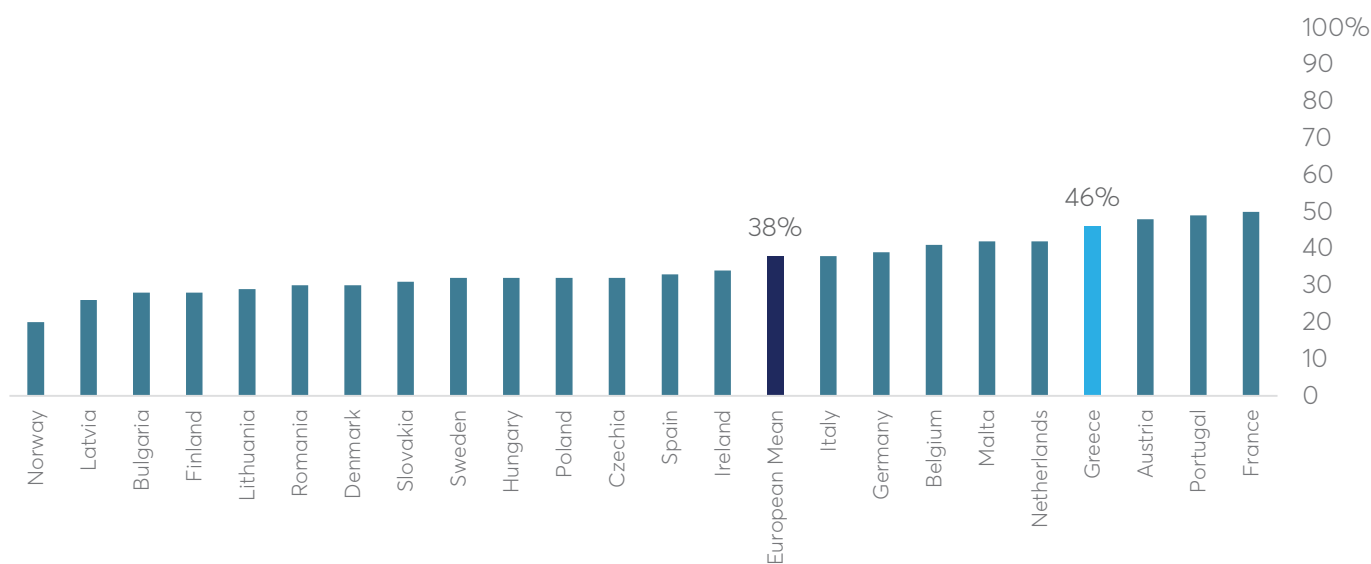
Πηγή: Eurostat (gvc_effgvc, DOI:10.2908/gvc_effgvc). Ίδιοι υπολογισμοί.

Περιορισμοί που προκύπτουν από περιβαλλοντικές πολιτικές: 46%

Στον δείκτη που καταγράφει τους περιορισμούς που προκύπτουν από περιβαλλοντικές πολιτικές, το 46% των ελληνικών επιχειρήσεων δήλωσαν ότι αντιμετώπισαν σχετικές δυσκολίες. Το ποσοστό αυτό είναι καθαρά υψηλότερο από τον ευρωπαϊκό μέσο όρο (38%), κάτι που δείχνει ότι οι ελληνικές επιχειρήσεις ένιωσαν περισσότερο την πίεση που δημιουργούν οι κανόνες συμμόρφωσης και οι περιβαλλοντικές απαιτήσεις σε σχέση με την μέση ευρωπαϊκή επιχείρηση. Η Ελλάδα τοποθετείται λίγο κάτω από την Αυστρία (48%) και πάνω από χώρες

που παραδοσιακά έχουν ισχυρό διοικητικό μηχανισμό, όπως το Βέλγιο (41%) και η Ολλανδία (42%). Πιο πάνω συναντάμε το μπλοκ των χωρών με τη μεγαλύτερη επιβάρυνση: την Πορτογαλία (49%) και τη Γαλλία (50%), όπου οι μισές επιχειρήσεις δηλώνουν ότι οι περιβαλλοντικές πολιτικές λειτούργησαν ως ουσιαστικός περιορισμός. Στον αντίποδα, στην ουρά της κατανομής συναντάμε τη Νορβηγία (20%), τη Λετονία (26%) και χώρες όπως η Βουλγαρία και η Φινλανδία (28%), όπου η επίδραση των περιβαλλοντικών πολιτικών φαίνεται αισθητά ηπιότερη, καθώς μόνο μία στις τέσσερις έως μία στις τρεις επιχειρήσεις αναφέρει κάποια σημαντική δυσκολία.

Γράφημα 6. Περιορισμοί που Προκύπτουν από Περιβαλλοντικές Πολιτικές

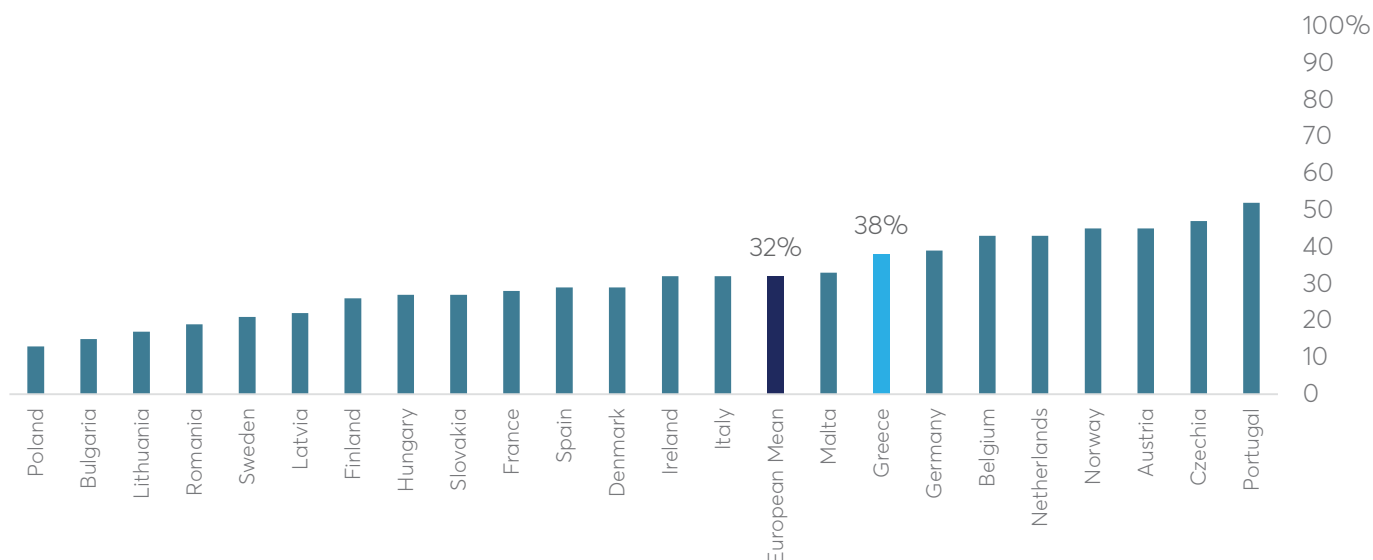
Πηγή: Eurostat (gvc_effgvc, DOI:10.2908/gvc_effgvc). Ίδιοι υπολογισμοί.

Αυξημένη ψηφιοποίηση των διαδικασιών μέσα στην παγκόσμια παραγωγική αλυσίδα: 38%

Στον δείκτη που αποτυπώνει την αυξημένη ψηφιοποίηση των διαδικασιών μέσα στην παγκόσμια παραγωγική αλυσίδα, το 38% των ελληνικών επιχειρήσεων δήλωσαν ότι προχώρησαν σε ενίσχυση της ψηφιοποίησης. Το ποσοστό αυτό είναι καθαρά υψηλότερο από τον ευρωπαϊκό μέσο όρο (32%), κάτι που δείχνει ότι οι ελληνικές επιχειρήσεις υιοθέτησαν εντονότερα ψηφιακές λύσεις ως απάντηση στις πιέσεις των τελευταίων ετών. Η Ελλάδα βρίσκεται δίπλα σε χώρες όπως η Μάλτα (33%) και πάνω από κράτη όπως η Ισπανία και η Δανία (29%), αλλά

δεν φτάνει τις πολύ υψηλές επιδόσεις της Γερμανίας (39%) και ειδικά των Βελγίου και Ολλανδίας (43%). Ακόμη ψηλότερα βρίσκουμε τη Νορβηγία και την Αυστρία (45%), ενώ ιδιαίτερα υψηλό ποσοστό καταγράφει η Τσεχία (47%). Στην κορυφή όμως βρίσκεται η Πορτογαλία (52%), όπου πάνω από τις μισές επιχειρήσεις δηλώνουν ότι αύξησαν αισθητά την ψηφιοποίηση των διαδικασιών τους. Στην άλλη πλευρά της κατανομής, στα χαμηλότερα ποσοστά συναντάμε την Πολωνία (13%), τη Βουλγαρία (15%) και τη Λιθουανία (17%), όπου η τάση ψηφιοποίησης ήταν πολύ πιο περιορισμένη, και η ενσωμάτωση ψηφιακών λύσεων στην παραγωγική διαδικασία χαρακτηριστικά πιο αργή.

Γράφημα 7. Αυξημένη Ψηφιοποίηση των Διαδικασιών μέσα στην Παγκόσμια Παραγωγική Αλυσίδα

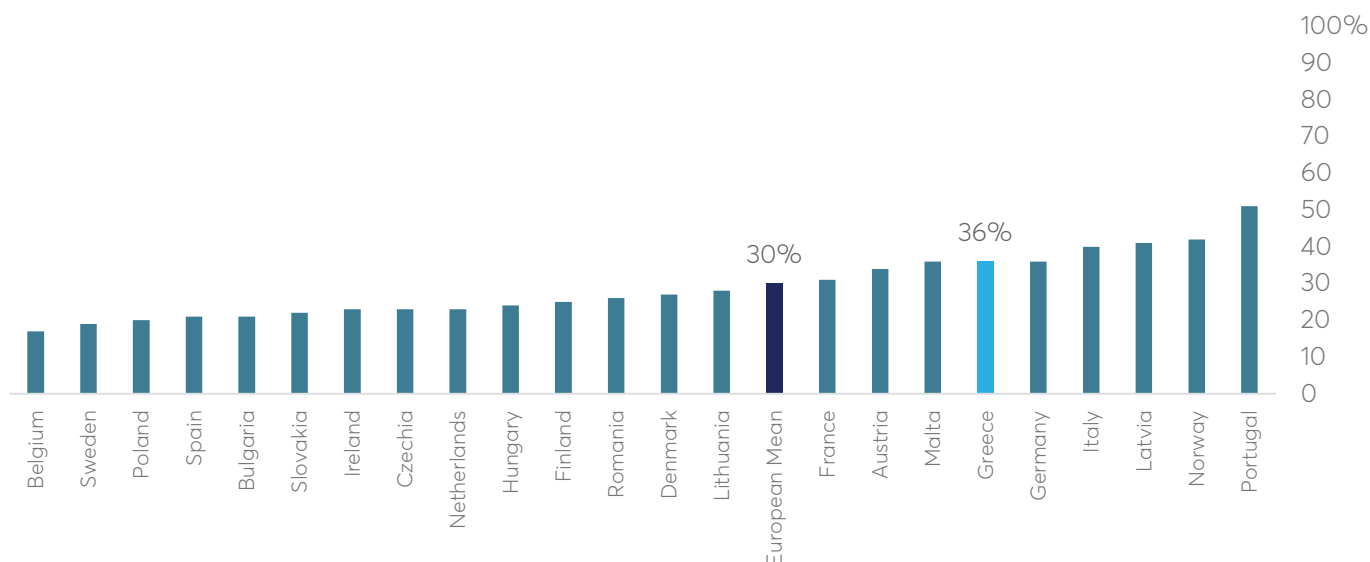
Πηγή: Eurostat (gvc_effgvc, DOI:10.2908/gvc_effgvc). Ίδιοι υπολογισμοί.

Μείωση του αριθμού προμηθευτών ή των παραγγελιών από άλλους προμηθευτές: 36%

Στον δείκτη που αποτυπώνει τη μείωση του αριθμού προμηθευτών ή των παραγγελιών από άλλους προμηθευτές, το 36% των ελληνικών επιχειρήσεων δήλωσαν ότι προχώρησαν σε μια τέτοια στρατηγική. Το ποσοστό αυτό είναι αρκετά υψηλότερο από τον ευρωπαϊκό μέσο όρο (30%), κάτι που δείχνει ότι η συγκέντρωση των προμηθευτών, ή η μείωση των παραγγελιών προς ορισμένους από αυτούς, ήταν μια πιο συνηθισμένη πρακτική στην Ελλάδα από ό,τι στην τυπική ευρωπαϊκή επιχείρηση. Η Ελλάδα βρίσκεται ακριβώς στο ίδιο επίπεδο με τη Γερ-

μανία (36%) και τη Μάλτα (36%), δηλαδή σε χώρες που επέλεξαν μια πιο επιλεκτική ή πιο περιορισμένη στρατηγική προμηθευτών. Λίγο πιο πάνω εντοπίζονται η Αυστρία (34%) και η Γαλλία (31%), ενώ η Ιταλία (40%), η Λετονία (41%) και η Νορβηγία (42%) δείχνουν ακόμη εντονότερη στροφή στη μείωση προμηθευτών. Στην κορυφή της κατανομής βρίσκεται η Πορτογαλία (51%), όπου πάνω από τις μισές επιχειρήσεις δηλώνουν ότι περιορίσαν τον αριθμό προμηθευτών ή παραγγελιών. Στον αντίποδα, οι χαμηλότερες τιμές βρίσκονται στο Βέλγιο (17%), τη Σουηδία (19%) και την Πολωνία (20%), όπου η συγκεκριμένη στρατηγική ήταν πολύ λιγότερο διαδεδομένη.

Γράφημα 8. Μείωση του Αριθμού Προμηθευτών ή των Παραγγελιών από άλλους Προμηθευτές

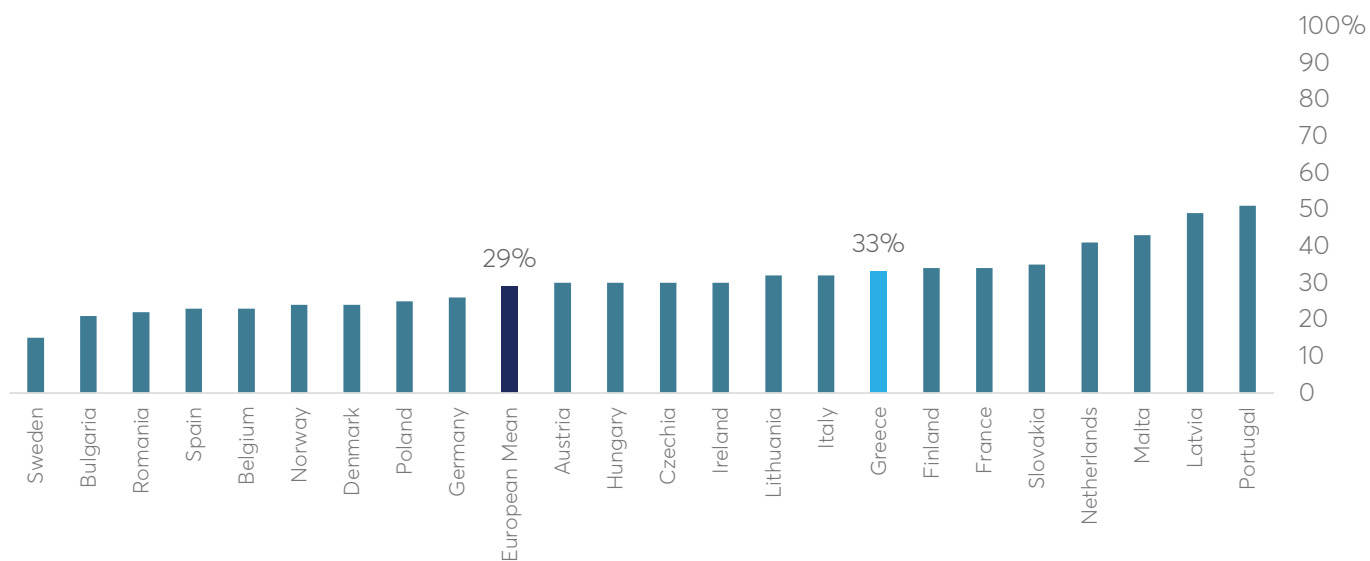
Πηγή: Eurostat (gvc_effgvc, DOI:10.2908/gvc_effgvc). Ίδιοι υπολογισμοί.

Εύρεση νέων προμηθευτών ή αγοραστών εντός της ΕΕ: 33%

Στον δείκτη που αποτυπώνει το κατά πόσο οι επιχειρήσεις αναζήτησαν νέους προμηθευτές ή αγοραστές εντός της ΕΕ, το 33% των ελληνικών επιχειρήσεων δήλωσαν ότι προχώρησαν σε μια τέτοια προσαρμογή. Το ποσοστό αυτό βρίσκεται λίγο πάνω από τον ευρωπαϊκό μέσο όρο (29%), δείχνοντας μια σχετικά αυξημένη τάση των ελληνικών επιχειρήσεων να αναζητήσουν λύσεις μέσα στην ευρωπαϊκή

αγορά ως απάντηση στις διαταραχές. Η Ελλάδα τοποθετείται στο ίδιο επίπεδο με χώρες όπως η Ιταλία και η Λιθουανία (32%) και κοντά στη Γαλλία και τη Φινλανδία (34%). Πιο ψηλά συναντάμε την Ολλανδία (41%), τη Μάλτα (43%) και στη κορυφή τη Λετονία (49%) και την Πορτογαλία (51%), όπου περίπου οι μισές επιχειρήσεις δηλώνουν ότι στράφηκαν ενεργά σε νέα δίκτυα προμηθευτών και πελατών εντός της ΕΕ. Στον αντίποδα, οι χαμηλότερες τιμές εμφανίζονται στη Σουηδία (15%), στη Βουλγαρία (21%) και στη Ρουμανία (22%).

Γράφημα 9. Εύρεση Νέων Προμηθευτών ή Αγοραστών εντός της ΕΕ

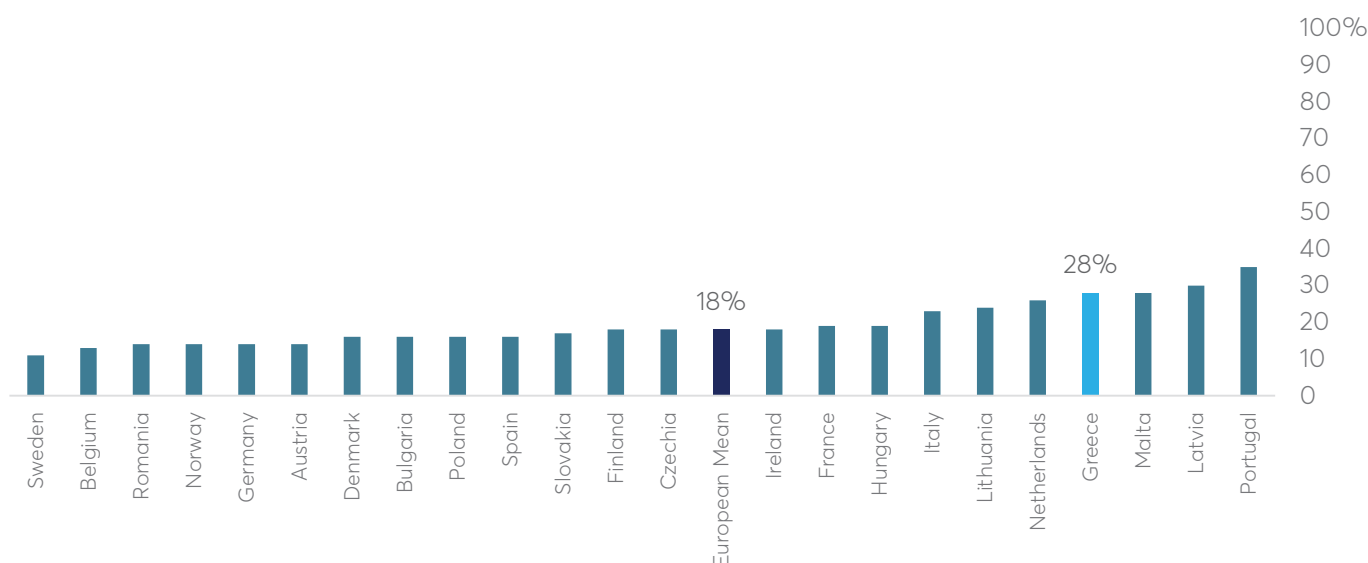
Πηγή: Eurostat (gvc_effgvc, DOI:10.2908/gvc_effgvc). Ίδιοι υπολογισμοί.

Εύρεση νέων προμηθευτών ή αγοραστών εκτός της ΕΕ: 28%

Στον δείκτη που μετρά σε ποιο βαθμό οι επιχειρήσεις αναζήτησαν νέους προμηθευτές ή αγοραστές εκτός της ΕΕ, το 28% των ελληνικών επιχειρήσεων δήλωσαν ότι στράφηκαν σε αγορές εκτός Ευρώπης για να αντιμετωπίσουν τις διαταραχές στην αλυσίδα εφοδιασμού. Το ποσοστό αυτό είναι αρκετά υψηλότερο από τον ευρωπαϊκό μέσο όρο (18%), δείχνοντας ότι οι ελληνικές επιχειρήσεις φαίνεται να αναζήτησαν εξωτερικές λύσεις σε μεγαλύτερο βαθ-

μό από τη μέση ευρωπαϊκή επιχείρηση. Η Ελλάδα τοποθετείται κοντά στη Μάλτα (28%) και λίγο χαμηλότερα από τη Λετονία (30%), ενώ βρίσκεται πιο πάνω από παραδοσιακά ανοιχτές οικονομίες όπως η Ολλανδία (26%) ή η Ιταλία (23%). Στην κορυφή της κατανομής βρίσκεται η Πορτογαλία (35%), η οποία εμφανίζει τη μεγαλύτερη εξωστρέφεια ως στρατηγική αντιμετώπισης των προβλημάτων εφοδιασμού. Στον αντίποδα, στις τελευταίες θέσεις βρίσκουμε τη Σουηδία (11%), τη χώρα με το χαμηλότερο ποσοστό στην Ευρώπη, καθώς και χώρες όπως το Βέλγιο (13%), η Ρουμανία (14%) και η Γερμανία (14%).

Γράφημα 10. Εύρεση Νέων Προμηθευτών ή Αγοραστών Εκτός της ΕΕ

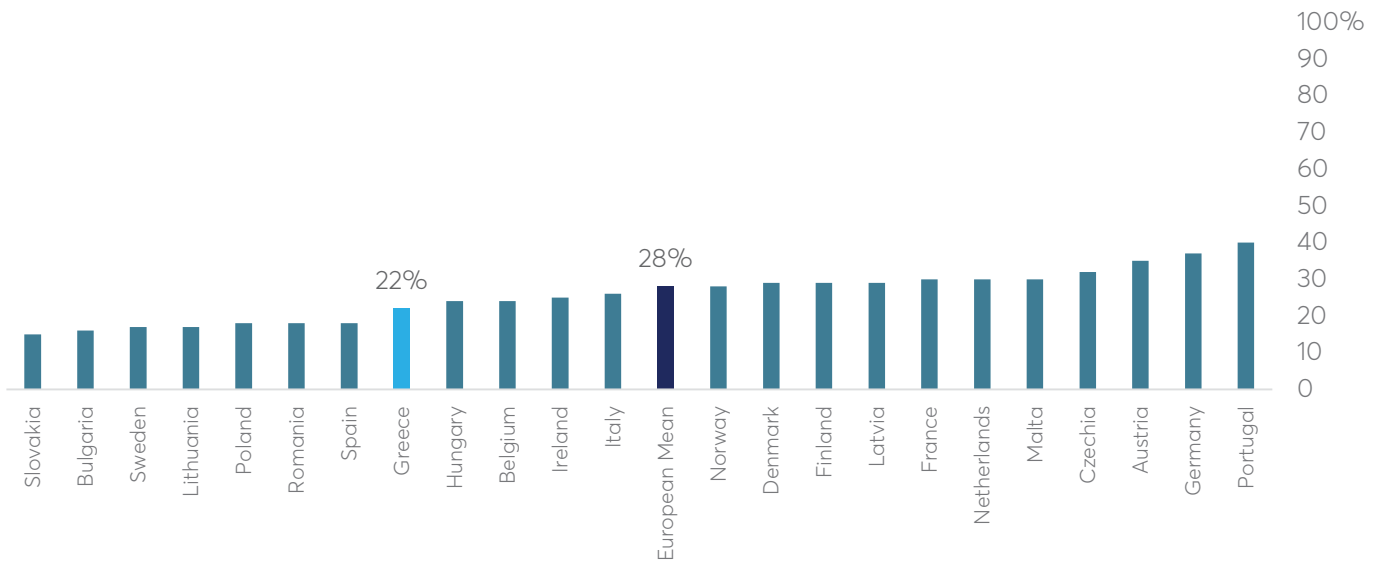
Πηγή: Eurostat (gvc_effgvc, DOI:10.2908/gvc_effgvc). Ίδιοι υπολογισμοί.

Αύξηση των αποθεμάτων/στοκ: 22%

Στην ερώτηση που αφορά την αύξηση των αποθεμάτων/στοκ, το 22% των ελληνικών επιχειρήσεων δήλωσαν ότι ενίσχυσαν τα αποθέματά τους ως αντίδραση στις διαταραχές της περιόδου. Το ποσοστό αυτό για την Ελλάδα είναι το μοναδικό ανάμεσα σε όλες τις ερωτήσεις της έρευνας που είναι χαμηλότερο από τον ευρωπαϊκό μέσο όρο (28%), γεγονός που καταδεικνύει ότι η στρατηγική διασφάλισης μεγαλύτερων αποθεμάτων δεν ήταν τόσο συνηθισμένη στη χώρα μας όσο σε πολλές άλλες ευρωπαϊκές οικονομίες. Η Ελλάδα βρίσκεται κοντά στη Σουηδία

και τη Λιθουανία (17%) και λίγο πιο πάνω από τη Σλοβακία (15%) και τη Βουλγαρία (16%), δηλαδή στο κάτω μισό της κατανομής. Χώρες όπως η Ουγγαρία και το Βέλγιο κινούνται λίγο ψηλότερα (24%), ενώ η Ιρλανδία και η Ιταλία φτάνουν στο 25–26%. Στην κορυφή βρίσκονται η Πορτογαλία (40%) και η Γερμανία (37%), όπου πάνω από το ένα τρίτο των επιχειρήσεων δήλωσαν ότι αύξησαν τα αποθέματά τους. Η Αυστρία (35%) και η Τσεχία (32%) ακολουθούν με υψηλές επιδόσεις, δείχνοντας ότι εκεί η αύξηση αποθεμάτων ήταν μια πολύ πιο διαδεδομένη στρατηγική.

Γράφημα 11. Αύξηση των Αποθεμάτων/Στοκ

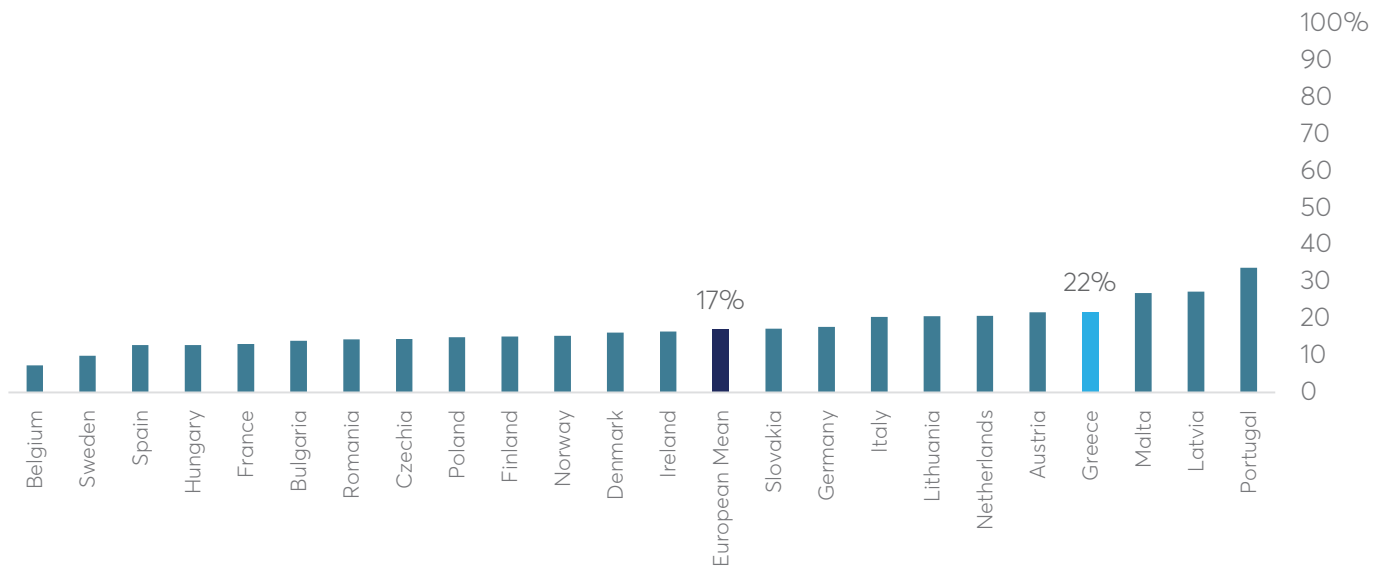
Πηγή: Eurostat (gvc_effgvc, DOI:10.2908/gvc_effgvc). Ίδιοι υπολογισμοί.

Αύξηση του αριθμού προμηθευτών σε χώρες όπου ήδη υπάρχουν συνεργασίες: 22%

Στον δείκτη που καταγράφει την αύξηση του αριθμού προμηθευτών σε χώρες όπου ήδη υπήρχαν συνεργασίες, το 22% των ελληνικών επιχειρήσεων δήλωσαν ότι επέκτειναν το υπάρχον δίκτυο προμηθευτών τους. Το ποσοστό αυτό είναι το ίδιο με το αντίστοιχο της Αυστρίας (22%) και είναι αρκετά πάνω από τον ευρωπαϊκό μέσο όρο (17%). Αυτό δείχνει ότι οι ελληνικές επιχειρήσεις κινήθηκαν πιο ενεργά προς τη διεύρυνσή των συνεργασιών τους σε αγορές όπου είχαν ήδη κάποια παρουσία, επιλέγοντας δηλαδή την ενίσχυση υφιστάμενων δεσμών έναντι της αναζήτησης συνεργατών σε νέες χώρες.

Η ελληνική επίδοση είναι παραπλήσια με χώρες όπως η Ιταλία (20%), η Λιθουανία (21%) και η Ολλανδία (21%), που επίσης κινήθηκαν πάνω από τον ευρωπαϊκό μέσο όρο. Πιο δυναμικές κινήσεις καταγράφονται στη Μάλτα και στη Λετονία (27%), ενώ στην κορυφή βρίσκεται η Πορτογαλία (34%), δείχνοντας ότι εκεί η στρατηγική της ενίσχυσης υφιστάμενων συνεργασιών ήταν πολύ πιο διαδεδομένη. Στον αντίποδα, τα χαμηλότερα ποσοστά συναντώνται στο Βέλγιο (7%), στη Σουηδία (10%) και στην Ισπανία (13%), καθώς στις χώρες αυτές η επέκταση προμηθευτών εντός των ίδιων χωρών ήταν πολύ περιορισμένη, είτε επειδή δεν χρειάστηκε, είτε επειδή οι επιχειρήσεις προτίμησαν άλλες μορφές προσαρμογής.

Γράφημα 12. Αύξηση του Αριθμού Προμηθευτών σε Χώρες όπου Ήδη Υπάρχουν Συνεργασίες

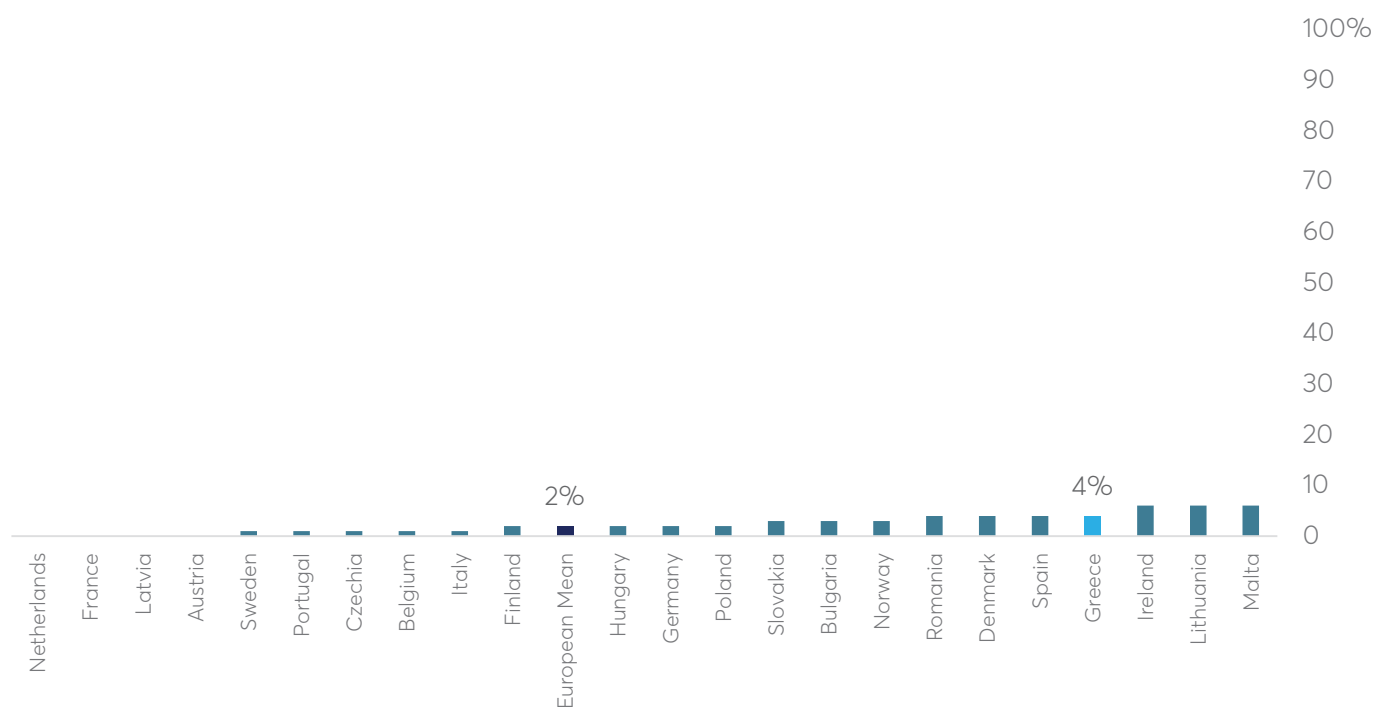
Πηγή: Eurostat (gvc_effgvc, DOI:10.2908/gvc_effgvc). Ίδιοι υπολογισμοί.

Επιστροφή λειτουργιών που είχαν μεταφερθεί στο εξωτερικό σε άλλη εγχώρια επιχείρηση: 4%

Στον δείκτη που εξετάζει την επιστροφή λειτουργιών που είχαν μεταφερθεί στο εξωτερικό προς άλλη εγχώρια επιχείρηση (δηλαδή επαναπατρισμό της παραγωγής σε τρίτο φορέα μέσα στη χώρα), η Ελλάδα σημειώνει ποσοστό 4%. Το αποτέλεσμα αυτό είναι ελαφρώς υψηλότερο από τον ευρωπαϊκό μέσο όρο (2%), αλλά συνολικά κινείται σε χαμηλά επίπεδα, αφού η συγκεκριμένη πρακτική παραμένει

μη διαδεδομένη σε όλη την Ευρώπη. Η ελληνική επίδοση βρίσκεται στο ίδιο επίπεδο με χώρες όπως η Ρουμανία, η Δανία και η Ισπανία (όλες στο 4%). Λίγο πιο πάνω συναντάμε την Ιρλανδία, τη Λιθουανία και τη Μάλτα (6%), δηλαδή τις χώρες με τα υψηλότερα ποσοστά στον δείκτη, αν και ακόμη εκεί η πρακτική παραμένει περιορισμένη. Στον αντίποδα, αρκετά κράτη καταγράφουν μηδενικά ποσοστά: η Ολλανδία, η Γαλλία, η Λετονία και η Αυστρία δεν ανέφεραν καμία περίπτωση επιστροφής λειτουργιών σε εγχώριες επιχειρήσεις. Πολύ χαμηλά κυμαίνονται επίσης η Σουηδία, η Πορτογαλία και η Τσεχία (1%).

Γράφημα 13. Επιστροφή Λειτουργιών που Είχαν Μεταφερθεί στο Εξωτερικό σε Άλλη Εγχώρια Επιχείρηση

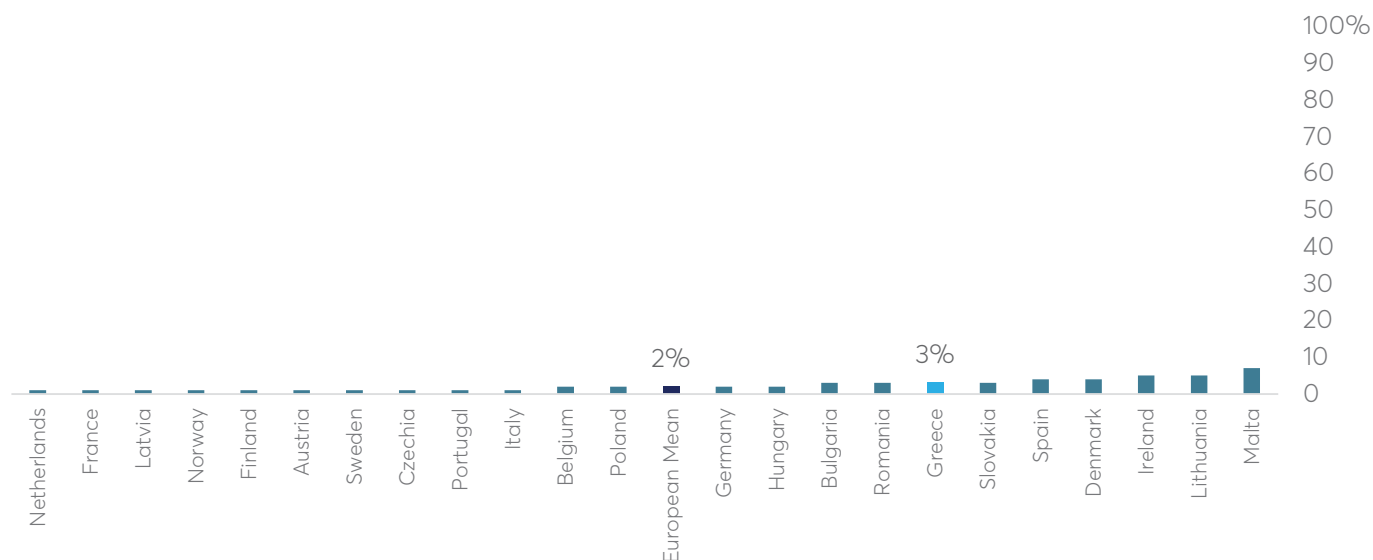
Πηγή: Eurostat (gvc_effgvc, DOI:10.2908/gvc_effgvc). Ίδιοι υπολογισμοί.

Επιστροφή λειτουργιών που είχαν μεταφερθεί στο εξωτερικό πίσω στην ίδια την επιχείρηση: 3%

Στον δείκτη που μετρά την επιστροφή λειτουργιών που είχαν μεταφερθεί στο εξωτερικό πίσω στην ίδια την επιχείρηση (δηλαδή επαναπατρισμό της παραγωγής εντός της ίδιας εταιρείας), η Ελλάδα καταγράφει ποσοστό 3%. Αυτό είναι ελαφρώς υψηλότερο από τον ευρωπαϊκό μέσο όρο (2%), αλλά συνολικά η πρακτική παραμένει σπάνια σε ολόκληρη την Ευρώπη. Η Ελλάδα βρίσκεται στο ίδιο επίπεδο με

χώρες όπως η Βουλγαρία, η Ρουμανία και η Σλοβακία (3%). Λίγο πιο πάνω συναντάμε την Ισπανία και τη Δανία (4%), ενώ Ιρλανδία και Λιθουανία φτάνουν στο 5%. Στην κορυφή βρίσκεται η Μάλτα (7%), που είναι και η χώρα όπου αυτή η στρατηγική φαίνεται να χρησιμοποιήθηκε πιο συχνά —αν και ακόμη εκεί τα απόλυτα επίπεδα παραμένουν χαμηλά. Πολλές χώρες καταγράφουν ποσοστό μόλις 1%: η Ολλανδία, η Γαλλία, η Λετονία, η Νορβηγία, η Φινλανδία, η Αυστρία, η Σουηδία, η Τσεχία, η Πορτογαλία και η Ιταλία. Λίγο πάνω, στο 2%, κινούνται κράτη όπως η Γερμανία, η Πολωνία και το Βέλγιο.

Γράφημα 14. Επιστροφή Λειτουργιών που Είχαν Μεταφερθεί στο Εξωτερικό Πίσω στην Ίδια την Επιχείρηση

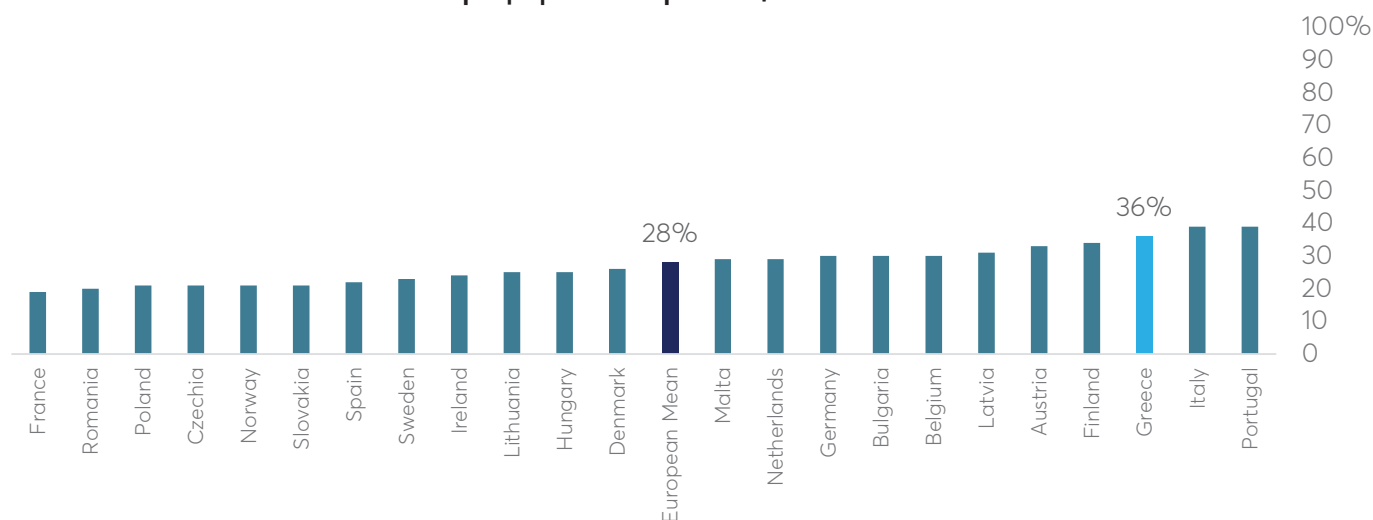
Πηγή: Eurostat (gvc_effgvc, DOI:10.2908/gvc_effgvc). Ίδιοι υπολογισμοί.

Οι κυρώσεις στην Ρωσία: η Ελλάδα στην Τρίτη Θέση ως Προς τις Επιπτώσεις στις Επιχειρήσεις: 36%

Στην ερώτηση για το αν επηρέασαν τις επιχειρήσεις οι κυρώσεις που επιβλήθηκαν στη Ρωσία, το 36% των ελληνικών επιχειρήσεων απάντησαν θετικά. Το ποσοστό αυτό είναι ελαφρώς υψηλότερο από τον ευρωπαϊκό μέσο όρο (28%), δείχνοντας ότι οι κυρώσεις είχαν μεν επίπτωση την ελληνική οικονομική δραστηριότητα περισσότερο από ό,τι την τυπική ευρωπαϊκή επιχείρηση, χωρίς όμως να συγκρατείται στα σημαντικότερα εμπόδια, καθώς οι κυρώσεις στην Ρωσία αποτελούν το 8^ο σημαντικότερο εμπόδιο για τις ελληνικές επιχειρήσεις. Η Ελ-

λάδα βρίσκεται πάνω από χώρες όπως η Γερμανία, η Βουλγαρία και το Βέλγιο (30%), καθώς και από τις βαλτικές Λιθουανία και Λετονία (25–31%), παρότι κάποιες από αυτές έχουν πιο άμεση οικονομική επαφή με τη ρωσική αγορά. Πάντως, δεν φτάνει τα επίπεδα χωρών που δηλώνουν εντονότερο αντίκτυπο, όπως η Ιταλία και η Πορτογαλία (και οι δύο 39%), οι οποίες βρίσκονται στην κορυφή της κατανομής. Στον αντίποδα, στη βάση της κατάταξης βρίσκονται η Γαλλία (19%) και η Ρουμανία (20%), όπου μόνο μία στις πέντε επιχειρήσεις ανέφερε ουσιαστικές επιπτώσεις. Χαμηλά κινούνται επίσης η Πολωνία και η Τσεχία (21%), χώρες που παρότι γειτνιάζουν με τις εμπόλεμες περιοχές, καταγράφουν περιορισμένη επιχειρηματική επίπτωση από τις κυρώσεις.

Γράφημα 15. Κυρώσεις στην Ρωσία

Πηγή: Eurostat (gvc_effgvc, DOI:10.2908/gvc_effgvc). Ίδιοι υπολογισμοί.

Συμπεράσματα

Στο σύνολο των απαντήσεων των ελληνικών επιχειρήσεων, ως τα σημαντικότερα εμπόδια στις διεθνείς αλυσίδες παραγωγής τους αναδείχθηκαν ξεκάθαρα τα κόστη και οι διαταραχές στον εφοδιασμό. Το 68% δηλώνει αυξημένο κόστος πρώτων υλών λόγω ενέργειας και άλλο 64% αυξημένο κόστος πρώτων υλών, ενδιάμεσων και τελικών αγαθών που δεν σχετίζεται με ενέργεια ή μεταφορές. Σχεδόν έξι στις δέκα επιχειρήσεις ανέφεραν ελλείψεις εφοδιασμού σε πρώτες ύλες, ενδιάμεσα και τελικά προϊόντα (55%), προβλήματα στις μεταφορές, χωρητικότητα και κόστος (57%) και περιορισμούς που σχετίζονται με την COVID-19 (58%). Οι κυρώσεις στη Ρωσία επηρέασαν το 36% των επιχειρήσεων και οι περιορισμοί από περιβαλλοντικές πολιτικές το 46%, δηλαδή λιγότερο από τα καθαρά κόστη και τις εφοδιαστικές διαταραχές.

Συνολικά η εικόνα για την Ελλάδα δείχνει ότι ο βασικός «πονοκέφαλος» ήταν η εκτίναξη του κόστους εισροών και η δυσλειτουργία των logistics, με τους πολιτικούς και ρυθμιστικούς παράγοντες (κυρώσεις, περιβάλλον, COVID) να λειτουργούν ως πρόσθετη, αλλά όχι κύρια, πηγή πίεσης. Στο Γράφημα 16 παρουσιάζονται συνολικά όλες οι κατηγορίες για την Ελλάδα, ιεραρχημένες από τον σημαντικότερο παράγοντα.

Σε σύγκριση με τον ευρωπαϊκό μέσο όρο, σχεδόν σε κάθε μία από αυτές τις ερωτήσεις οι ελληνικές επιχειρήσεις δηλώνουν υψηλότερα ποσοστά επιβάρυνσης:

- 55% έναντι 49% για τις ελλείψεις εφοδιασμού,
- 68% έναντι 62% για το ενεργειακό κόστος,
- 57% έναντι 47% για τα προβλήματα στις μεταφορές,
- 64% έναντι 55% για τις αυξήσεις στο μη ενεργειακό κόστος,
- 36% έναντι 28% για τις κυρώσεις στη Ρωσία,
- 58% έναντι 56% για τους περιορισμούς COVID και
- 46% έναντι 38% για τις περιβαλλοντικές πολιτικές.

Με άλλα λόγια, οι ελληνικές επιχειρήσεις συνάντησαν περισσότερα προβλήματα σε σχέση με τη μέση ευρωπαϊκή επιχείρηση, καταγράφοντας συστηματικά μεγαλύτερα ποσοστά από τον μέσο όρο σχεδόν σε όλες τις κατηγορίες εμποδίων. Αυτό δείχνει ότι οι ίδιες εξωτερικές κρίσεις (ενέργεια, πόλεμος, COVID, κανονισμοί) μεταφράστηκαν σε πιο έντονη και εκτεταμένη επιβάρυνση για τις ελληνικές επιχειρήσεις σε σχέση με την τυπική ευρωπαϊκή επιχείρηση.

Γράφημα 16. Τα μεγαλύτερα Εμπόδια στις Διεθνείς Αλυσίδες για τις Ελληνικές Επιχειρήσεις στην Μεταπανδημική Περίοδο (2021-2023)

Πηγή: Eurostat (gvc_effgvc, DOI:10.2908/gvc_effgvc). Ίδιοι υπολογισμοί.

Το Κέντρο Φιλελεύθερων Μελετών είναι η κύρια ανεξάρτητη, μη κρατική, μη κομματική φιλελεύθερη δεξαμενή σκέψης στην Ελλάδα. Έχει τη νομική μορφή της αστικής μη κερδοσκοπικής εταιρείας και έδρα την Αθήνα. Το όραμά μας είναι μια Ελλάδα πρότυπο οικονομικής και κοινωνικής ελευθερίας που παρέχει στους πολίτες της τη δυνατότητα να δημιουργήσουν και να επιδιώξουν τα όνειρα και τις φιλοδοξίες τους. Ο σκοπός του Κέντρου Φιλελεύθερων Μελετών είναι να αυξήσει την επιρροή των φιλελεύθερων προτάσεων και ιδεών στον δημόσιο διάλογο και την πολιτική. Το έργο του περιλαμβάνει ερευνητικά προγράμματα, εκδόσεις και εκδηλώσεις που έχουν ως επίκεντρο την αύξηση της ατομικής ελευθερίας για κάθε πολίτη.

Οι απόψεις που δημοσιεύονται στο κείμενο εκφράζουν τους συντάκτες του και όχι απαραίτητα τον οργανισμό.

ΚΕΝΤΡΟ ΦΙΛΕΛΕΥΘΕΡΩΝ ΜΕΛΕΤΩΝ

Τζωρτζ 5, 10682, Αθήνα

T: +30 210 5238373

www.kefim.org

info@kefim.org

[facebook.com/kefim.org](https://www.facebook.com/kefim.org)

[x.com/kefim_org](https://www.x.com/kefim_org)

[gr.linkedin.com/company/centerforliberalstudies](https://www.linkedin.com/company/centerforliberalstudies)

[youtube.com/kefim](https://www.youtube.com/kefim)